

**CONTEMPORARY TRANSLATION STUDIES: THEORY AND
PRACTICE**

Анна Богаченко

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: С. А. Вискушенко, кандидат філологічних наук

**БАЗОВІ СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ
АБРЕВІАТУР УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У МІЖНАРОДНИХ
ДОКУМЕНТАХ НАТО**

Скорочення слів, фахових термінів, назв організацій, інших словосполучень – невід’ємна частина сучасних міжнародних документів. Безперечний вплив на інтенсивність та поширеність цього явища надають особливості стилю міжнародних документів НАТО, для яких вимога стислості є домінуючою. Багато лексичних одиниць набувають певного встановленого (статутного) варіанта скороченого написання та варіанта їх перекладу, однак часто аббревіатури не мають словникового відповідника, тому перед перекладачем постає проблема адекватного їх перекладу.

Частотним способом перекладу скорочень в міжнародних документах НАТО є еквівалентний переклад – переклад аббревіатур за допомогою офіційно закріплених аббревіатур для назв країн, організацій тощо [1]: *The North Atlantic Council (NAC) condemns in the strongest possible terms the Democratic People's Republic of Korea's (DPRK) unprecedented launch of a ballistic missile of intercontinental range on 4 July, a major escalation that directly violates multiple United Nations (UN) Security Council resolutions and clearly demonstrates the growing threat posed by the DPRK to the Alliance, to global peace and security, as well as to the global non-proliferation regime* [3] // *Північноатлантична рада (НАР) найрішучішим чином засуджує безпрецедентний запуск 4 липня Корейською Народно-демократичною Республікою (КНДР) балістичної міжконтинентальної ракети, що є*

великим кроком на шляху ескалації, який безпосередньо порушує численні резолюції Ради Безпеки **ООН** і чітко демонструє зростання загрози з боку КНДР Альянсу, світовому миру і безпеці, а також глобальному режиму нерозповсюдження [2]. Такі аббревіатури вважаються загальновідомими, а тому їх переклад не викликає труднощів, особливо якщо біля скорочення в документі подається його повний варіант, що усуває можливість сплутування схожих скорочень.

Для тих аббревіатур, які не мають усталених відповідників в українській мові, в перекладі використовують калькування – це переклад повної форми скорочення і на її основі створення аббревіатури чи скорочення у мові перекладу. Калькування використовується в тому випадку, коли аббревіатура супроводжує певний термін чи повну назву, відповідно до яких можливо створити нове скорочення мовою перекладу, враховуючи їхнє значення: *We fully support the OSCE Special Monitoring Mission (SMM), which has a key role in helping to de-escalate the conflict and stress the importance of full and unhindered access by the OSCE monitors* [3] // *Ми повністю підтримуємо Спеціальну моніторингову місію ОБСЄ (СММ), що відіграє ключову роль у сприянні деескалації конфлікту, і наголошуємо на необхідності надання спостерігачам ОБСЄ повсюдного і безперешкодного доступу* [2].

Транслітерація та транскрибування, за яких скорочення не розшифровується і не перекладається, а передається його вихідна звукова форма, також є частотними у перекладі аббревіації міжнародних документів: *In 2015 alone, NATO and Allies conducted 300 exercises, including NATO's largest and most complex exercise in over a decade ...* [3] // *Лише у 2015 році НАТО та країни-члени провели 300 навчань, включно з найбільшими й найскладнішими за більше ніж десять років ...* [2]; *Maritime patrol aircraft and NATO AWACS surveillance aircraft will provide aerial over-watch and ensure that the airspace is clear* [3] // *Морські патрульні літаки і літаки спостереження НАТО АВАКС забезпечуватимуть повітряне спостереження і вільний повітряний простір* [2].

Такі транскодовані переклади можуть бути незрозумілі пересічному читачеві, і їх розшифрування можливе лише завдяки ознайомленню із відповідною оригінальною термінологією.

Ще один спосіб відтворення англомовних скорочень у міжнародних документах – повне запозичення, з перенесенням графічного оформлення скорочення: *In the figures and tables that follow, NATO also uses up-to-date economic and demographic information available from the Directorate-General for Economic and Financial Affairs of the European Commission (DG-ECFIN), and the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) [3] // В наступних цифрах і таблицях НАТО також застосовує актуальну економічну та демографічну інформацію, отриману від Головного управління економічних і фінансових справ Європейської комісії (DG-ECFIN), і Організації з економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) [2].* Такі запозичення спричинені тим, що створити нову аббревіатуру на базі назви, яка скорочується, неможливо, тому що вона не буде лексичним відповідником оригінального скорочення, що може спричинити плутанину у документах. Перенесення цієї аббревіатури за допомогою транскрибування також неможливе, через різницю у фонетичних системах української й англійської мов (транскрибована аббревіатура звучатиме нетипово для української мови і буде важкою для вимови). Тому залишається лише повністю запозичити оригінальне скорочення у мову перекладу.

Отже, переклад скорочень у міжнародних документах залежить від контексту, у якому вони вживаються. За наявності офіційно закріплених відповідників скорочення перекладаються з їх використанням, за відсутності – можливе калькування значення, транскрибування або повне запозичення скорочення.

Список використаних джерел

1. Аббревіатури міжнародних організацій. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/185141/mod_resource/content/1/АБРЕВІАТУРИ%20МІЖНАРОДНИХ%20ОРГАНІЗАЦІЙ.pdf

2. Офіційні документи НАТО. URL:
https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts.htm
3. NATO official texts. URL:
https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts.htm

Ірина Бойко

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: С. А. Вискушенко, кандидат філологічних наук

ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ РЕАЛІЙ

Якщо проаналізувати будь-які дві мови, які мають розбіжності у своєму історичному, географічному, культурному минулому, то можна з'ясувати, що вони мають в своїх системах елементи, які важко піддаються зіставленню та відтворенню. Через мову народу виражається його самобутність, самореалізація та індивідуальність. З розвитком технологій та появою нових артефактів у різних країнах, з'являються нові реалії, еквівалентів яких немає в інших.

Таким чином, перед перекладачами постає важливе питання при відтворенні реалій, особливо суспільно-політичних, тому що у країні перекладача може не бути варіантів та уявлень про те чи інше явище чи феномен.

Сам термін «реалія» походить від латинського прикметника середнього роду множини *realis, -e, realia* та мав значення «дійсний», «справжній», «речовий», який під впливом аналогічних лексичних категорій перетворився в іменник жіночого роду *res, rei* зі значенням «річ; предмет, факт, подія». Загалом реалії розглядають як слова і словосполучення, які відображають речі, життя, побут і традиції одного народу, відсутні в мові і культурі інших народів [1; 2].

Існують такі основні способи передачі реалії у процесі перекладу:

- 1) транскодування (тобто транскрипція або транслітерація);